

Verschuivende horizon

De oogbedriegers van Marleen van Grunsven

Tijdens de expositie *Jong Talent 2004* in het West-Indisch Pakhuis te Amsterdam werd aan Marleen van Grunsven (*Raamsdonk, 1980) de kM Aanmoedigingsprijs 2004 uitgereikt. De jury, bestaande uit Pieter Keune, Frank van der Ploeg en Harald Schole, vond dat materiaalgebruik en artistieke onlosmakelijkheid met elkaar zijn verbonden. Onder andere naar aanleiding van het hier afgebeelde *Nature Morte* staat in het juryrapport dat Van Grunsven 'experimenteert met materiaal en het fenomeen van de schilderkunst zelf aan de orde stelt. Ze speelt een spel met illusies, waarbij zij schilderbaar moeiteloos "traditionele" schilderij met reële voorwerpen combineert.'
Marie Oosterbaan

1

Voor een gesprek met Marleen van Grunsven reed ik naar haar woning aan de Eikenlaan in het Oost-Brabantse Langenboom. Dit adres roept het beeld op van een laan met twee-onder-een-kap-woningen in een welvarend dorp. In werkelijkheid is de Eikenlaan een doorgaande weg waaraan een voormalig militair terrein ligt. Tussen de bosschages en de opslagloodsen staan tenten en andere tijdelijke bouwsels. Zo vind ik aan het eind van een zandpad Marleen van Grunsven in haar caravan.

Na het gymnasium in Apeldoorn en een jaar op de AKI in Enschede vervolgde ze haar studie aan de HKU in Utrecht. Na een half jaar de richting illustratie te hebben gevolgd, koos ze voor de 1ste Graads Docentenopleiding Beeldende Kunst en Vormgeving², waarin ze in juni 2004 cum laude afstudeerde. Voor de HKU was ze de genomineerde voor een Kunst Anjer van het Prins Bernhard Fonds en ze werd door de academie geselecteerd als kandidaat voor de Groene Olijf 2004.

Tijdens de opleiding aan de HKU wordt door de student op beeldend gebied veel op eigen kracht gewerkt. De student doet wat hem goeddukt en onderweg doen zich dan nieuwe pro-

blemen en onderwerpen voor en dat proces wordt door de docenten begeleid. Maar er is ook veel aandacht voor vakken als kunstfilosofie en psychologie. Van Grunsven: 'Ik ben de opleiding gaan doen, omdat ik graag wilde schilderen met daarnaast ook een uitdaging op intellectueel gebied. Mijn werk refereert aan een kunsthistorische context. Aan kunstgeschiedenis en filosofie heb ik dan ook veel gehad.'

Horror Vacui

Van haar caravan lopen wij naar een nabijgelegen grote loods waar andere mensen aan het werk zijn met oude auto's en campers. Van Grunsven is er bezig enkele beschadigingen aan *Horror Vacui* te herstellen. Door het vervoer in een iets te korte aanhangwagen zijn er nieuwe scheuren in de ondergrond ontstaan en sommige met lijm en krammetjes bevestigde voorwerpen zijn losgeraakt.

De ondergrond is een prachtige gerafelde plaat multiplex die ze vanwege de beschadigingen zo bij een houthandel kon ophalen, maar het was natuurlijk niet de bedoeling dat deze nog verder zou versplinteren. Uit een container op straat komen de schrootjes voor de lijst. 'Dat werkt ook goed bij mijn thematiek. Want het is een heden-

daags vanitasstilleven, een wereld die zich op een tafel afspeelt, samengesteld uit dingen die zijn aangetast.'

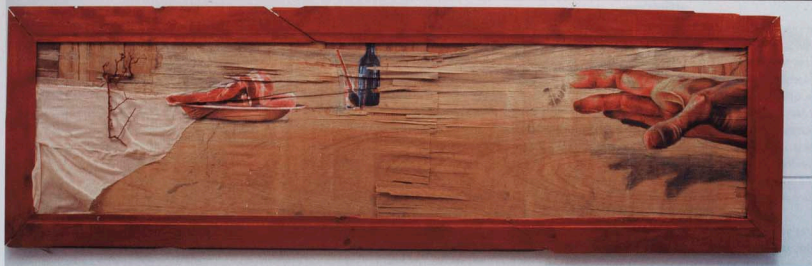
Ze vervolgt: 'Je zou je kunnen afvragen wat de hand, rechts in beeld, gaat doen. Gaat hij iets pakken of misschien stukmaken?' In tegenstelling tot de mat geschilderde huid van de hand ziet het vlees in het schaalje er stralend glanzend uit. Wat het flesje en het glas met de lepel betekenen, is open voor interpretatie; eerder gebruikte zij een flesje met paracetamol. 'Dingen

1 Marleen van Grunsven, *Nature Morte* (2004), gemengde materialen, 95 x 200 cm. Particuliere collectie. Foto: via kunstenaar.

2 Marleen van Grunsven, *Horror Vacui* (2004), gemengde materialen, 82 x 296 x cm. Collectie kunstenaar.

3 Marleen van Grunsven, *Vis I en Vis II* (2002), gemengde materialen, beide 75 x 35 cm. Collectie kunstenaar.

4 Marleen van Grunsven, *Vingers* (2003), gemengde materialen, 60 x 80 cm. Collectie kunstenaar.

2

die ziek zijn en weer beter worden; het leven en de dood.'

Eenmaal af mag het werk niet verder kapot gaan. Van Grunsven gebruikte eerder verroeste blikjes die ze met lak luchtdicht afstoot. 'Vaak gebruik ik van die zoi, die ik bewerk met acrylbinder of met huidenlijm, maar toch. Latex zou ik bijvoorbeeld nooit gebruiken vanwege de slechte houdbaarheid. En met olieverf en tempera werk ik juist op een zodanig degelijke manier dat ik daarvan weer verwacht dat het heel lang goed blijft.'

Het liefst ziet Van Grunsven het werk op een strakke witte wand waar goed uitkomt dat het de bedoeling is dat delen van het werk kapot lijken.

In Italië is ze een keer heel goedkoop aan pigment gekomen. Omdat het haar wel leuk leek, is ze zelf eitempera gaan maken. Dat bleek erg gemakkelijk en bovendien is het een wonderlijke ervaring dat met wat poeder en ei in korte tijd zulke prachtige verf ontstaat.

De onderschildering zet ze op in tempera met een lichte en een donkere kleur in enkele lagen, 'omdat het lekker snel droogt'. Daarna schildert Van Grunsven een paar lagen olieverf om de kleuren en de details mooi te laten opkomen. 'In tempera blijven de details toch wat schetsmatig en voor haar werk is het essentieel dat het illustratief is. Ook heeft olieverf veel meer glans en kan er in een paar geschilderde lagen een grote dieptewerking ontstaan.

Vissen

De jury van de kM Aanmoedigingsprijs stelde dat Van Grunsven 'schijnbaar moeiteloos de "traditionele" schilderkunst combineert met reële voorwerpen'. Daarvan zijn *Vis I* en *Vis II* goede voorbeelden. Op *Vis I* is een vis te zien waar de ingewanden worden uitgehaald, terwijl *Vis II* toont dat de vis wordt dichtgenaaid en er weer stevig en gevuld uitziet.

Voor de vissen werd echte vissenhuid gebruikt die met acrylbinder is geprepareerd. Van Grunsven hoopt dan ook dat deze 'reële voorwerpen' nu ze luchtdicht zijn afgesloten wel goed zullen blijven. Maar het zou voor haar hoe dan ook geen beletsel zijn in de toekomst zulke prachtige vissenhuiden te gebruiken.

Als je goed kijkt, zie je dat er een echt naaldje is geplakt bij de vis die rondom wordt dichtgenaaid. Het gebruikte garen is zowel een geschilderde voorstelling als echt draad. Op de vissenhuid zijn met olieverf schaduwen aangebracht om een grotere eenheid te verkrijgen. Voor de geschilderde ingewanden heeft Van Grunsven de vissenhuid verknipt en gevouwen en de geschilderde duim maakt een geschilderde schaduw op de echte vissenhuid. Van Grunsven weet nog hoe goed het beviel toen zij voor het eerst op deze vissenschilderijen echte voorwerpen gebruikte.

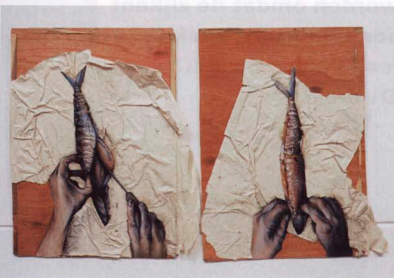
Ideeën opdoen

Om op een snelle manier ideeën op te doen en om kleur, standpunt, perspectief en compositie

uit te proberen, fotografeert Van Grunsven erg veel. Ook thematisch kunnen foto's voor verrassingen zorgen, want als je kijkt naar een foto met allerlei toevallig op een tafel liggende voorwerpen, dient zich meestal als vanzelf een motief aan. Toch is de keuze en de plaatsing van de voorwerpen steeds belangrijker geworden en zijn de foto's nu meestal geësceneerd. Frisse citroenen, witte, lege eierschalen en een kaasschaaf die een verbinding vormt tussen de verspreide voorwerpen, een groothoeklens die de voorwerpen naar de randen van het beeld sterk uit elkaar laat vallen, en gekleurd licht, moeten zorgen voor een magisch-realistische sfeer. Aanvankelijk stelde Van Grunsven de camera zo op dat deze tegen de objecten op de tafel aankeeke. Zo gingen de foto's er landschappelijk uitzien, met een 'horizon' zoals op veel van haar schilderijen. Maar steeds vaker benadert zij de voorwerpen op tafel van bovenaf met een groothoeklens, zodat de 'horizon' verdwijnt. Tot nu toe zijn in haar schilderijen geen foto's verwerkt. Die geschilderde delen zouden onderschildering worden, doordat een foto van zichzelf zo stralend aanwezig is. Om dat leuk te vinden, is ze toch te veel een echte schilder. Een tekening staat veel verder van een foto af en daarom is Van Grunsven wel van plan tekeningen en foto's met elkaar te gaan combineren.

Van Grunsven vindt het sowieso moeilijk om uit te zoeken welke voorwerpen ze hoe kan gebruiken. De betekenis van het ene voorwerp is

3

4

